RAADSVOORSTEL

gemeente Westervoort

Onderwerp : Aansluiting Westervoort bij Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079136/201538933
Portefeuillehouder : J.H.J. Sluiter

Opsteller : Yvette Visser
Team : RSO
Telefoonnr. 3488

Samenvatting

Op 1 juli 2022 wordt de Omgevingswet zeer waarschijnlijk van kracht. Gemeenten worden daarin opgeroepen om nog meer samen te werken op het gebied van de fysieke leefomgeving, waaronder ook op het gebied van erfgoed. De bestaande welstands- en monumentencommissies vallen niet onder het overgangsrecht van de Omgevingswet. Gemeenten moeten dan ook voor 1 juli 2022 een besluit nemen over het instellen van een gemeentelijke adviescommissie. Met het in werking treden van de Omgevingswet vervallen de bevoegdheden van de bestaande commissies en is er geen wettelijke basis voor advies voor de vergunningverlening.

Omdat de gemeente Westervoort op dit moment nog geen monumentencommissie heeft, moet de gemeente, voorafgaande aan het besluit door de raad voor het instellen van een gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit, een besluit nemen om zich aan te sluiten bij de bestaande Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar. Op deze manier maakt Westervoort onderdeel uit van deze commissie, die een subcommissie gaat vormen van de nieuwe Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit per 1 juli 2022.

Beslispunten

1. Aan te sluiten bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar;
2. De formele aansluiting bij het instellingsbesluit van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit te nemen.

Aanleiding

Gemeenten zijn op dit moment wettelijk verplicht een commissie op het gebied van de monumentenzorg in te schakelen die tot taak heeft te adviseren over aanvragen om een omgevingsvergunning als het om een monument gaat. De inschakeling van een dergelijke monumentencommissie is geregeld in de gemeentelijke Erfgoedverordening.

De gemeente Westervoort heeft echter geen structurele monumentencommissie ingesteld vanuit de gedachte dat de gemeente weinig monumenten heeft. Bij omgevingsvergunningen die monumenten aangaan, wordt de via de Bouwverordening ingestelde Commissie Ruimtelijke Kwaliteit aangevuld met een deskundige op het gebied van monumentenzorg.

Het Westervoorts erfgoed bestaat echter niet alleen uit de paar monumenten die we nu aangewezen hebben, maar vooral ook uit de cultuurhistorisch waardevolle gebieden, gebouwen en landschapselementen die in de Erfgoednota Westervoort 2018-2022 benoemd

zijn. Bovendien is het voor te stellen dat een aantal voor Westervoort karakteristieke objecten mogelijk in de toekomst aangewezen zullen worden als gemeentelijk monumenten.

In dat kader en ook vanwege de Omgevingsvisie Westervoort, waaruit blijkt dat het erfgoed belangrijk is voor de identiteit van Westervoort, is het goed om aan te sluiten bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar. Hierdoor is een brede erfgoedadvisering in het algemeen en binnen ruimtelijke opgaven beter gewaarborgd. Het aansluiten van Westervoort bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar is een bevoegdheid van de raad.

Daarbij is in de Omgevingswet wettelijk aangegeven dat er één gemeentelijk adviescommissie moet worden ingesteld, die het college adviseert over goede omgevingskwaliteit. De advisering rondom erfgoed/cultuurhistorie (geregeld in de Erfgoedverordening) en welstandsadvisering (geregeld in de Bouwverordening) gaan dan samen over in de gemeentelijke adviescommissie. Processen worden geharmoniseerd en geüniformeerd, waardoor er één adviescommissie wordt ingesteld. Dit wordt geregeld in de Verordening gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit. De verordening regelt de aanstelling, samenstelling en inrichting, advisering en verslaglegging van de commissie.

Hieruit volgt dat het besluit tot aansluiting bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar eerst moet worden genomen, zodat gemeente Westervoort daarna kan aansluiten bij de (nog) in te stellen gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit. Deze laatste commissie moet voor 1 juli 2022 worden ingesteld; de datum dat de Omgevingswet zeer waarschijnlijk in werking treed.

Planning
Omdat nu op hetzelfde moment een voorstel richting de raad gaat over de besluitvorming omtrent de vaststelling van de Verordening gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit, dient hieraan voorafgaand de besluitvorming plaats te vinden over het aansluiten van Westervoort bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar.

De gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit moet voor 1 juli 2022 worden ingesteld; de datum dat de Omgevingswet zeer waarschijnlijk in werking treed. Het instellen van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit is ook een bevoegdheid van de raad. De benoeming van de leden zal onder mandaat door het college gebeuren.

Beoogd effect

Integrale en brede advisering aan het college op het gebied van erfgoed door een Liemers brede Erfgoedcommissie, die met ingang van de Omgevingswet onderdeel gaat vormen van de wettelijk voorgeschreven gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit.

Argumenten

1.1 *Dit biedt meer slagkracht en leidt tot een meer integrale en brede advisering op het gebied van erfgoed.*
Samenwerking via een Liemers brede Erfgoedcommissie betekent voor de gemeente Westervoort een meer integrale en brede advisering in relatie tot het gebouwd erfgoed en het cultuurlandschap van Westervoort in de Liemers. Het biedt tevens kansen voor samenwerking bij de uitdagingen die op dit landschap afkomen in het kader van energietransitie en klimaatverandering. Bovendien kan Westervoort profiteren door meer slagkracht bij de inkoop van expertise en de uitvoering. Een Liemers brede Erfgoedcommissie is meer dan de som van de samenstellende delen en meer zichtbaar voor en ondersteunend aan monumenteneigenaren en historische kringen/verenigingen.

Een van de ambities van de gemeente is om het erfgoed van Westervoort meer zichtbaar en bekend te maken. Om het erfgoed van Westervoort binnen de regio te profileren en onder de aandacht te brengen, is actieve samenwerking in de regio van belang. Daarom is in de Erfgoednota opgenomen dat onderzocht moet worden of het zinvol is om Westervoort aan te laten sluiten bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar.

1.2 *De Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar heeft voldoende kwaliteit in huis*
De gemeenten Duiven en Zevenaar maken sinds 2015 gebruik van een gezamenlijke ingestelde Erfgoedcommissie. De Erfgoedcommissie adviseert beide colleges op verzoek en uit eigen beweging over de toepassing van de Erfgoedwet, Monumentenwet en Erfgoedverordening. Deze Erfgoedcommissie bestaat uit zeven leden met o.a. de disciplines (landschaps- en restauratie-) architectuur en archeologie en heeft een commissielid namens de cultuurhistorische verenigingen. Bijgevoegd is het jaarverslag van de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar 2019 en een brief waarin de Erfgoedcommissie de gemeente Westervoort uitnodigt om zich aan te sluiten bij de Erfgoedcommissie.
Door aan te sluiten bij deze reeds bestaande Erfgoedcommissie kan Westervoort op het gebied van erfgoed voor een relatief geringe bijdrage profiteren van de kennis die daar aanwezig is.

1.3 *Wanneer niet wordt aangesloten bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar heeft dit gevolgen voor verdere besluitvorming in het kader van de Omgevingswet.*
Dit besluit is nodig om de Verordening gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit vast te stellen. Het besluit om nu niet deel te nemen aan de Erfgoedcommissie heeft dan ook gevolgen voor het besluit over de verordening en geeft vertraging in de planning van de nodige besluitvorming inzake de nieuwe Omgevingswet.
Hierbij wordt opgemerkt dat met de Omgevingswet de gemeente Westervoort verplicht is voor rijksmonumenten een gemeentelijke adviescommissie in te stellen. Nu besluiten om aan te sluiten, heeft dan ook het voordeel dat het goed wordt geregeld en hiervoor te zijner tijd niet een apart proces moet worden doorlopen.

1.4 *Er moeten nog nadere afspraken gemaakt worden*
Om Westervoort te laten aansluiten bij de bestaande Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar dient een zogenaamd instellingsbesluit (over o.a. taken, bevoegdheden, werkwijze en kosten) te worden opgesteld en gezamenlijk te worden ondertekend.

1.5 Besluitvorming is een bevoegdheid van de raad
Conform de huidige Erfgoedwet (tot 1 juli 2016 de Monumentenwet 1988) is het besluit tot instellen van een erfgoedcommissie een bevoegdheid van de gemeenteraad.

2.1 Bij de instelling van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit wordt tevens de Erfgoedcommissie opnieuw ingesteld.
De advisering over cultureel erfgoed wordt onder de Omgevingswet een onderdeel van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit. Om hieraan deel te nemen is het van belang dat Westervoort eerst aansluit bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar; de commissie die een subcommissie gaat vormen van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit. Omdat het besluit over de Verordening gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit eveneens in de raad van januari 2022 voorligt (zie bijlage 201538870), is besluitvorming over het aansluiten van Westervoort bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar dan ook nu noodzakelijk.

2.2 Met het instellingsbesluit van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit wordt voorliggend besluit geformaliseerd.
Er wordt gekozen om niet eerst ‘formeel’ aan te sluiten bij de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar met een instellingsbesluit, maar dit te stroomlijnen met het instellingsbesluit voor

de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit. Op deze manier hoeft geen dubbel werk te worden gedaan.

Kanttekeningen

2.1 De kosten voor het aansluiten bij een Liemers brede Erfgoedcommissie bedragen meer dan de huidige kosten van de 'ad hoc' advisering.
De huidige kosten van de 'ad hoc' advisering bedraagt ongeveer € 550,- per jaar. De kosten voor deelname aan de brede Erfgoedcommissie zullen circa € 2.200,- bedragen.
In de begroting is voor advisering over erfgoed structureel per jaar € 2.500,- opgenomen. De geraamde kosten voor deelname aan de brede Erfgoedcommissie vallen binnen het bedrag in de begroting, waardoor deelname mogelijk is zonder dat dit extra kosten in relatie tot de begroting tot gevolg heeft.

Financiële paragraaf
Om de kosten van het onderdeel over het adviseren van het cultureel erfgoed van de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit inzichtelijk te krijgen, is gekeken naar de kosten die nu gemaakt worden en is een inschatting gemaakt voor deelname aan de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar. Dit is vergeleken met het bedrag dat voor cultureel erfgoed (post 'monumenten') in de begroting is opgenomen

De kosten voor externe 'ad-hoc' erfgoed-/monumentenadvisering in Westervoort ligt de afgelopen twee jaar op gemiddeld € 550,00 per jaar. Dit ging om een beperkt aantal advisering. In de toekomst kunnen er meer aanvragen voor advisering binnen komen, waardoor de ad-hoc kosten per jaar hoger zijn dan het gestelde gemiddelde.
Op grond hiervan en van de:
- ambities die zijn uitgesproken met betrekking tot het (laten) ontdekken, het (laten) vertellen en het (laten) verbinden van het cultureel erfgoed van Westervoort (Erfgoednota Westervoort 2018-2022) én
- grote opgaven die op ons afkomen als het gaat om woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie in relatie met het behouden van de huidige karakteristieken van Westervoort,

is te verwachten dat in de toekomst behoefte is aan een bredere advisering op het gebied van erfgoed en dat de kosten hiervoor zullen stijgen.

Voor de deelname aan de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar is een eerste ambtelijk voorstel overlegd met de gemeenten Duiven en Zevenaar. Er is een verdeling te maken op grond van de ervaringen die de gemeenten Duiven en Zevenaar de laatste 6 jaar hebben opgedaan in relatie tot de werkzaamheden van de erfgoedcommissie en op basis van de grootte van het grondgebied en de erfgoedambities van de gemeenten.
Westervoort zou in dat kader voor 10% van de kosten voor de Erfgoedcommissie aan de lat staan. De afgelopen 4 jaar zijn de kosten van de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar gemiddeld € 22.000,00 per jaar geweest. Dit betekent dat de kosten voor Westervoort structureel € 2.200,00 per jaar gaan bedragen.

Voor het onderdeel 'Monumenten' is in de begroting van de gemeente Westervoort structureel een bedrag van € 2.500,- opgenomen. De afgelopen jaren is gebleken dat dit bedrag ruim voldoende is voor de gevraagde advisering. De geraamde kosten van circa € 2.200,- per jaar voor deelname aan de Erfgoedcommissie vallen binnen het bedrag in de begroting.

Relatie met het herstelplan
In de begroting is voor advisering over cultureel erfgoed een structureel bedrag van € 2.500,- opgenomen. De afgelopen jaren is gebleken dat dit bedrag voldoende is voor deze

advisering. De kosten voor deelname aan de Erfgoedcommissie worden op circa € 2.200,- per jaar geschat en vallen daarmee binnen het bedrag in de begroting. Mocht in het proces van de uitwerking van de Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit blijken dat dit bedrag onvoldoende is, dan zal dit in de Voorjaarnota aan de raad worden voorgelegd.

Participatie en communicatie
De toetreding van Westervoort tot de Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar wordt gecommuniceerd aan deze commissie.

Duurzaamheid
Een belangrijk onderdeel bij de advisering over cultureel erfgoed is het aspect duurzaamheid. Bij restauratie, renovatie en/of ontwikkeling van monumenten is dit een onderdeel dat de laatste jaren steeds meer aandacht krijgt; het gaat bijvoorbeeld over het toepassen van zonnepanelen en effectieve isolatie bij monumenten. Bij de advisering wordt hierin meegedacht met eigenaren van deze panden.

Intergemeentelijke samenwerking

De gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit wordt een brede commissie. De leden van deze commissie zullen naast de gemeente Westervoort, ook de gemeenten Duiven en Zevenaar adviseren op het vlak van cultuurhistorie/erfgoed, welstand en ruimtelijke kwaliteit. Tussen de gemeenten zal afstemming plaatsvinden over de samenstelling van deze commissie. Echter, elke gemeente zal ieder voor zich een besluit nemen over de instelling van de commissie.

Bijlagen

201538974 – Raadsbesluit
201526501 – Jaarverslag Erfgoedcommissie Duiven-Zevenaar 2019
201526772 – Brief Erfgoedcommissie - uitnodiging tot aansluiting gemeente Westervoort

Westervoort, 31 januari 2022

Burgemeester en wethouders van Westervoort,

M. Sluiter MA	drs. A.J. van Hout
secretaris	burgemeester